

SPIS RZECZY

WSTĘP	
I. Problematyka i znaczenie badań socjologicznych nad Ziemiami Zachodnimi	9
1. Rozwój problematyki i badań. 2. Metody. 3. Ośrodki badawcze. 4. Znaczenie badań dla teorii socjologicznej. 5. Współdziałanie nauk. 6. Niektóre inne aspekty badań.	
II. Zasady wyboru	41

CZĘŚĆ PIERWSZA

O RACJONALNĄ POLITYKĘ OSADNICZĄ I INTEGRACYJNĄ

<i>Wprowadzenie</i>	47
I. Rajmund Buławski: Niektóre problemy polityki osadniczej	50
1. Ogólna charakterystyka akcji osadniczo-przesiedleńczej. 2. Osadnictwo włościańskie. 3. Osadnictwo nierolnicze (miejskie). 4. Patronat miast na starych ziemiach nad miastami na nowych ziemiach.	
II. Stanisław Pietkiewicz, Michał Orlicz: Założenia planu regionalnego przesiedlenia osadników rolnych na ziemie odzyskane	74
III. Kazimierz Dobrowolski: Kilka propozycji w sprawie organizacji osadnictwa	79
1. Uwagi wstępne. 2. Aparat wykonawczy i podstawowe zasady pracy. 3. Metody przesiedlenia.	
IV. Paweł Rybicki: Osadnictwo miejskie w ujęciu teoretycznym	88
1. Potrzebna ilość polskich osadników w grupie zawodów pozarolniczych. 2. Obliczenia a zmienione warunki na ziemiach nowych. 3. Dwa sposoby organizowania ruchu migracyjnego. 4. Właściwa droga do organizowania napływu ludności pozarolniczej. 5. Wnioski ostateczne.	
V. Warunki kształtowania się więzi społecznej	102
Tadeusz Kłapkowski: Tworzenie się nowej więzi społecznej	103
Paweł Rybicki: Wizja zbiorowego awansu społecznego	111
Kazimierz Dobrowolski: Wzór dobrego osadnika	113

Rajmund Buławski: Wiąż współzycia towarzyskiego . . .	115
Stefan Golachowski: O więz dynamiczną . . .	116
VI. Roman Lutman: Zadania polityki kulturalnej . . .	118

CZĘŚĆ DRUGA

SPOŁECZNA ROLA SZKOŁY I NAUCZYCIELA

<i>Wprowadzenie</i> . . .	129
I. Ryszard Wroczyński: Szczególne zadania pracownika oświatowego . . .	131
1. Planowanie pracy. 2. Poznanie przeszłości i gromadzenie pamiątek. 3. Zagadnienie repolonizacji. 4. Budowanie gromadnych więzi. 5. Przystosowanie się do nowych terenów i warunków pracy. 6. Problematyka socjalna. 7. Problematyka morska.	
II. Andrzej Kwilecki: Szkoła i nauczyciel w okresie pionierskim . . .	136
III. Jan Szczepański, Jan Woskowski: Sytuacja społeczno-zawodowa nauczycieli . . .	148
1. Pochodzenie społeczne, staż pracy, wykształcenie i doksztalcenie się. 2. Stan cywilny i rodzinny, zarobki, warunki mieszkaniowe. 3. Prestiż nauczyciela na Ziemiach Zachodnich. 4. Nauczyciel a władze lokalne. 5. Nauczyciele o własnym autorytecie. 6. Płynność kadr nauczycielskich. 7. Identyfikacja z zawodem. 8. Uwagi końcowe i wnioski.	
IV. Zygmunt Dulczewski: Regionalizacja w pracy społeczno-wychowawczej nauczyciela . . .	161
1. Pojęcie regionalizacji. 2. Znaczenie regionalizmu w kulturze narodu. 3. Nowy regionalizm na Ziemiach Zachodnich. 4. Czy nauczyciel może być regionalistą. 5. Praca nauczyciela-regionalisty w środowisku społecznym. 6. Działalność społeczno-kulturalna a powstawanie nowego regionu na Ziemiach Zachodnich. 7. Praca nauczyciela-regionalisty w szkole.	

CZĘŚĆ TRZECIA

SPOŁECZNOŚĆ AUTOCHTONÓW I PROCESY INTEGRACYJNE NA OPOLSZCZYŹNIE

<i>Wprowadzenie</i> . . .	177
I. Stanisław Ossowski: Zagadnienia więzi regionalnej i więzi narodowej (z badań w Gielczyńie) . . .	179
1. Zbiorowość regionalna. 2. Wieś nad Odrą. 3. Polskość i katolicyzm. 4. W granicach powersalskiej Rzeszy. 5. Rzeczownik czy przymiotnik. 6. Konserwatywny obyczaj a postawa ideologiczna. 7. „Pień polskości”. 8. Zbiorowość swojaków. 9. Dwa języki. 10. Ucisk lat wojennych. 11. Wiąż regionalna na tle szerszych zbiorowości. 12. Nowe procesy i nowe problematy.	

II. Stefan Nowakowski: Nowe procesy w grupie ludności rodzimej (z badań w Gielczynie)	212
III. Kazimierz Żygulski: Małżeństwa mieszane w Opolu	226
Wstęp. 1. Demograficzna charakterystyka miasta Opolu. 2. Zatrudnienie w mieście Opolu. 3. Typy badanych małżeństw. 4. Zawód małżonków. 5. Typy małżeństw w próbie losowej. 6. Metody matematyczne w badaniach homo- i heterogamii. 7. Rozwody małżeństw mieszanych. 8. Opinia o małżeństwach mieszanych na Śląsku Opolskim. 9. Małżeństwa mieszane i społeczna integracja.	
IV. Józef Chałasiński: Przemiany społeczne w świetle liczb i pamiątek	265

CZĘŚĆ CZWARTA

GRUPY LUDNOŚCI NAPŁYWOWEJ

Wprowadzenie	283
I. Zygmunt Dulczewski, Andrzej Kwilecki: Osadnictwo z Wielkopolski	285
1. Osadnictwo na byłym pograniczu. 2. Patronat jako instytucja osadnicza.	
II. Stefan Nowakowski: „Nacjonalizm” i „pańskość” repatrianta (pierwsza fala repatriacji)	301
III. Kazimierz Żygulski: Repatrianci jako pracownicy przemysłowi (druga fala repatriacji)	306
1. Ogólna charakterystyka repatriacji w N. 2. Repatriant jako pracownik przemysłowy. 3. Grupa badanych robotników przemysłowych. 4. Repatrianci i rolnictwo. 5. Repatriant w zakładzie pracy. 6. Ekonomiczna adaptacja repatrianta. 7. Kulturalne aspekty repatriacji. 8. Próba syntezy.	
IV. Władysław Markiewicz: Reemigranci polscy z Francji w Wałbrzychu	321
1. Trzy pokolenia. 2. Górnicy. 3. Zawodowi działacze społeczni.	

CZĘŚĆ PIĄTA

TWORZENIE SIĘ NOWEGO SPOŁECZEŃSTWA

Wprowadzenie	339
I. Irena Turnau: Pochodzenie ludności polskiego Wrocławia	
1. Cztery kategorie mieszkańców miasta Wrocławia. 2. Pochodzenie mieszkańców Wrocławia z różnych typów osiedli. 3. Zanikanie więzi regionalnych.	
II. Zygmunt Pióro, Bożydar Rząd-Górnicki: Formowanie się społeczności lokalnej Trzcińska-Zdroju	342
1. Wstęp. 2. Wyniki badań.	
	352

III. Stefan Nowakowski: Dwa stadia integracji w procesie rozwoju miasta	360
1. Pierwsze stadium integracji: grupy regionalne. 2. Drugie stadium integracji: przewycięzanie barier regionalnych. 3. Czynniki integracji. 4. Zakończenie.	
IV. Józef Burszta: Integracja kulturowa wsi	373
1. Zagadnienia wstępne — Integracja kulturowa jako zjawisko i jako przedmiot badań. 2. Adaptacja do warunków geograficznych. 3. Tradycja a proces adaptacji i integracji kulturowej. 4. Stare i nowe formy życia rodzinnego i sąsiedzkiego. 5. Nowa społeczność wiejska i jej kultura — perspektywa przyszłości.	
V. Zygmunt Dulczewski: Nowe społeczeństwo na Pomorzu Zachodnim	386
Uwagi wstępne. 1. „Wysiedlenie” Niemców. 2. Autochtoni. 3. Polacy na pracach przymusowych. 4. Pierwsi osadnicy. 5. Pierwsi repatrianci. 6. Ogólny obraz rozwoju osadnictwa. 7. Czynniki adaptacji społecznej i stabilizacji ludności. 8. Etapy tworzenia się nowego społeczeństwa.	
VI. Władysław Markiewicz: Rola czynnika politycznego w przemianach społecznych	401
VII. Paweł Rybicki: Procesy społeczne i problemy socjologiczne	420
1. Problematyka socjologiczna i problematyka migracji. 2. Sytuacje społeczne oraz grupy i społeczności ludzkie. 3. Przemiany społeczne po okresie wielkich migracji. 4. Społeczne kwestie polskiej ludności rodzimej. 5. Skład ludności i problematyka zawiązywania się stosunków społecznych. 6. Następstwo i stosunek pokoleń. 7. Adaptacja i integracja społeczna. 8. Sprawa regionu i regionalizmu. 9. Zmiany na wsi — urbanizacja. 10. Problemy przeszłości i problemy przyszłości.	
VIII. Janusz Ziółkowski: „Młodość” Ziemi Zachodnich	444
1. Perspektywy rozwoju demograficznego. 2. Perspektywy rozwoju społecznego.	
IX. Zygmunt Dulczewski: Pokolenie młodych autochtonów	449
1. Młode społeczeństwo. 2. Młodzi autochtoni. 3. Konkurs na pamiętniki. 4. Patriotyzm lokalny i więzi spontaniczne. 5. Wiedza o regionie. 6. Plany na przyszłość.	